

K članku: „Enotno nadzorstveno oblastvo v kaznilnicah in jetnišnicah.“

Julij Fischer, viš. kaznilnični ravnatelj v Mariboru.

O enotnem nadzorstvenem oblastvu v kaznilnicah in jetnišnicah v Sloveniji je napisal gospod višji državni pravdnik Andraž Jeglič v »Slov. Pravniku« (str. 138—144) uvaževanja vreden članek.

Njegov predlog za enotno nadzorstvo pozdravljam v imenu stanovskih tovarišev kar najprisrčneje. Že Krohne povdarja, »da je brez strokovnega in enotnega vodstva kaznilnic enakomerna izvršitev kazni nemogoča, je smotreno delovanje izključeno«.

Povsem se strinjam z gospodom višjim državnim pravdnikom, da imamo v naši stroki preveč kaznilničnih nadzorstvenih instanc, pri čemer ne bi bilo pozabiti še na medinstanco računskega oddelka. Posebno me je razveselila v tem članku konstatacija, da je službovanje kaznilničnega in jetnišničnega osebja med štirimi zidovi v ozkem stiku zgolj s kaznjenci neprijetno, nevarno in naporno.

To naj velja vsem tistim v resen povdarek, kateri nam kaznilničnim in jetniškim uradnikom zavidajo večkrat dvomljivo ugodnost uradnega stanovanja.

Izvajanja o administrativni upravi kaznilnic in jetnišnic, določitvi primerne delovne vsakega kaznjence, o njegovi vzgoji in izboljšanju nam kažejo, kako dobro pozna gospod pisatelj vse detajle te mnogostranske službe. On ve, da mora vodja kaznilnice držati 600 in več kaznjencev in skoro stotino uslužbencev v primernem redu in disciplini, kar pri današnjih vsled vojen nastalih nazorih o delu in osebni svobodi, ni baš lahko. On ve, da je tak vodja istočasno tvorničar s 15—16 obrati, da mora biti trgovec, tehnik itd. Poleg vsega tega pa se mora intenzivno baviti z individualnostjo vsakega posameznega kaznjence, ako hoče z uspehom delovati pri izboljšanju kaznjencev. Ta naloga zahteva temeljitih študij osebnih in kazenskih

spisov kaznjencev in stalno opazovanje njih obnašanja v kaznilnici, tako napram sokaznjencem, kakor napram hišnim predpisom. Prilike je za to vedno dovelj pri nadzorovanju obrtnih del, na dnevnem sprehodu, pri obiskih v ječah, v šoli in bolnici. Pravilno povdarja gospod višji državni pravdnik, da tvori višek praktične izvršitve kazni pravo spoznavanje individualnosti kaznjenca, katerega se priporoča za najvišje pomiloščenje.

Sklepanje, da bode, čim uveljavimo tudi pri nas popoln progresivni sistem, premeščanje kaznjencev iz samotnega zapor v skupni zapor, iz tega v posredni zavod in na pogojni dopust, brezhibno zamogel izvršiti le ravnatelj - jurist, se mi ne zdi utemeljeno.

Že od leta 1872 imamo tudi pri nas progresivni sistem, seveda le v prvih dveh štadijih, dočim se slednji dve stopnji do sedaj nista izvedli radi pomanjkanja kreditov, odnosno potrebnih stavb, ne pa radi tega, ker so kaznilniški vodje — nejuristi. Že danes presoja in odloča kaznilnični vodja sporazumno z zavodovimi uradniki (zdravnikom, duhovniki in učitelji) o premeščanju kaznjencev iz enega štadija kazni v drugega. Isti, le vsled navzočnosti hišnega komisarja (državnega pravdnika) še bolj rigorozen postopek je pri sestavljanju vlog za pomiloščenja. Ne uvidim, zakaj ne bi bil ravnatelj - nejurist pod navedenimi okolščinami tudi kos, izreči premestitev v posredni zavod in pogojni dopust.

Hišni predpisi naših povsem modernih hrvatskih in slavonskih kaznilnic, katerim načelujejo že od nekdaj ravnatelj - juristi, nam podajajo natančno sliko, kako je postopati pri določanju za prestop iz stopnje v stopnjo. Čim izvrši kaznjenec zakonito določeni del kazni, prestopi iz prvega, najstrožjega štadija kazni, v drugega (s pododelki), kjer ostane zopet in se mu končno pod gotovimi pogoji na predlog ravnateljstva dovoli pogojni dopust od najvišje nadzorstvene inštanice (pokrajinske vlade). — Vse to pa pod glavnim pogojem brezhibnega obnašanja v kaznilnici. Ta postopek se izpremeni in poostri, čim bi se dotičnik v kaznilnici slabo obnašal.

Iz tega je torej očitno, da gre tu za administrativne naredbe, ne pa za zgolj juristu v presojo pristojna

vprašanja. Po mojem skromnem mnenju ima pri pri tem k r i - m i n a l i s t - p s i h o l o g le malo priložnosti udejestviti se. Da bi torej bilo juridično znanje predpogoj za doseg viška popolnosti progresivnega izvrševanja kazni, o tem nisom prepričan.

O tem, da li naj bode častnik ali jurist vodja kaznilniškega zavoda, se je že mnogo pisarilo. Mnenja sem, da more službo vodje kaznilnice opravljati vsakdo, ki ima dovolj obsežno, splošno predizobrazbo, naj si bode to učitelj, zdravnik, ali častnik. Glavni pogoj je, da je dotičnik za spoznavanje človeške psihe nadarjen in, da si zna s svojim nastopom pridobiti ugled in zaupanje. On se mora že od mladih let baviti s poznavanjem individua ter mora preiskusiti ob težkem in nevarnem kaznilniškem službovanju vse panoge te posebne stroke — začeni z najnižjo stopnjo kaznilniškega upravnega uradnika. Le popolnoma veržiran upravitelj more postati tudi vsem zahtevam ustrezajoči vodja. Za to službovanje se bode le malo juristov oglasilo, če se jim ne bodo nudili v primeri s sedanjimi kaznilniškimi uradniki na činu in napredovanju boljši življenski pogoji.

V Nemčiji, od katere so do predvojne izhajale glede praktičnega izvrševanja kazni odločujoče smernice za celo srednjo Evropo, imajo zaposlene kot vodje kaznilnic poleg juristov tudi bivše častnike ter učitelje. Že prej navedeni Krohne trdi »Ein guter Oberdirektor wird nicht in der Schule oder in Hörsaale erzogen, sondern gefunden«. (Sposobnega višjega ravnatelja ne vzgojimo v šoli ali na univerzi, marveč ga moramo najti).

Odkrito priznavam, da sem dosedaj kot vodja edine, moderne in največje kaznilnice za moške v Sloveniji v večji meri občutil pri sebi in pri podrejenih upravnih uradnikih pomanjkanje trgovske in tehnične naizobrazbe, kakor pa specifično juristične.

Gospod višji državni pravdnik pa bode rad priznal, da rešuje ob svojih temeljitih letnih vizitacijah zgolj administrativna vprašanja nejuridičnega značaja.

